

Ілона Бойчевська
Уманський державний педагогічний університет
ім.П.Тичини
(м.Умань, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ФРН

Підготовка вчителів у Німеччині займає гідне місце в сфері освіти, відповідає вимогам і викликам сьогодення та відбувається в університетах та педагогічних навчальних закладах (вищих педагогічних школах, технічних ВНЗ, спеціалізованих коледжах тощо). З 70-х років минулого століття почалась інтеграція вищих педагогічних шкіл з університетами, що відбувається й до сьогодні у всіх федеральних землях, за винятком землі Баден-Вюртемберг, де ще існують вищі педагогічні школи.

Упродовж деякого часу в минулому підготовка педагогічних кадрів розподілялась наступним чином:

- вчителів початкових та основних шкіл готували вищі педагогічні школи (три роки навчання);
- вчителів-предметників з технічних спеціальностей та спеціальних навчальних дисциплін навчали у педагогічних інститутах певного профілю (два роки навчання);
- вчителів музики та зображувального мистецтва – в спеціалізованих коледжах;
- вчителів для спецшкіл готували вищі школи, що мали факультети лікувальної педагогіки та дефектології (чотири роки);
- вчителів гімназій, реальних та професійних шкіл готували в університетах (чотири роки) [4, 53].

Сучасна система педагогічної освіти готує викладачів здебільшого в університетах для різних категорій загальноосвітніх середніх шкіл. Відтак, після закінчення університету випускники можуть обіймати різні вчительські посади:

- посада вчителя першого ступеню (вчитель початкової школи, тривалість навчання – 3 роки);

- посада вчителя другого ступеню I (вчитель 5-10 класів основної, реальної школи, гімназії та об'єднаної школи, тривалість навчання – 3 роки);

- посада вчителя другого ступеню II (вчитель 11-13 класів гімназії та об'єднаної школи, тривалість навчання – 4 роки).

Навчальний процес в університетах поділяється на 2 етапи - базовий (Grundstudium) і головний (Hauptstudium). Базовий етап розрахований на два роки й дає загальнотеоретичну підготовку. Головний етап передбачає розподіл навчання на 2 практичних й 4 теоретичних семестри, упродовж яких студент має визначити галузь своїх наукових інтересів, розширити наукові й поглибити практичні знання, отримані на базовому етапі.

У вищих педагогічних закладах опановують зазвичай дві спеціальності, не обов'язково споріднені. Щодо третьої спеціальності, то вона належить до наук психолого-педагогічного циклу. Що стосується навчальних предметів, вони залежать від майбутньої вчительської посади та від навчального плану відповідного ступеня школи.

Варто зазначити, що обираючи першу і другу спеціальності, студенти надають перевагу вибору споріднених дисциплін, що в майбутньому може обмежити можливості подальшого професійного вибору. З огляду на це, держава звужує рамки вивчення споріднених дисциплін, що дає змогу підвищити шанси майбутніх вчителів на отримання роботи. Поряд з цим особливо заохочується бажання студентів вивчати спеціальності, не пов'язані між собою [1, 181].

Велика увага приділяється вивченню педагогічних дисциплін, оскільки всі навички та вміння учителя повинні групуватися навколо його здатності організовувати процеси викладання та навчання, тобто планувати, втілювати та аналізувати ці процеси. Іншими словами, вивчення педагогіки повинно сприяти формуванню професійної компетентності, соціальної компетентності та

особистісної компетентності, без яких є неможливою кваліфікована та відповідальна робота учителя [2].

Теоретичне навчання майбутніх учителів завершується першим державним науковим іспитом з двох чи трьох навчальних предметів та педагогічних наук. Вимоги до іспиту дещо відрізняються в залежності від вчительської посади, яку хоче отримати випускник. Після цього упродовж 2 років триває педагогічна практика – референдаріат, під час якого молодий спеціаліст включається в шкільну навчально-виховну роботу шляхом відвідування уроків, проведення пробних уроків та самостійного викладання [3]. Кількість самостійних уроків зростає поступово, але не більше 8 на тиждень. Навчання практикантів проводять кваліфіковані керівники семінарів і методисти.

Референдаріат закінчується Другим державним іспитом, що дає право зараховувати на посаду і включає теоретичну (домашня письмова робота, усний екзамен) і практичну (два пробні уроки) роботу [3]. Успішно складений другий державний іспит вказує на завершення підготовки учителя.

Отже, підготовка педагогічних кадрів у системі педагогічної освіти ФРН відбувається упродовж 3-4 років в основному в університетах. В залежності від терміну навчання та навчального закладу, в якому буде працювати майбутній фахівець, здобувається відповідна посада вчителя першого, другого ступеню I або другого ступеню II. Вивчення педагогічних дисциплін є важливим елементом навчального процесу, адже сприяє розвитку професійної, соціальної та особистісної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козак Н. Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов у Німеччині // Наукові записки Тернопільського Національного Педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2005. - №5. – 213 с. – С.180-184.
2. Краул М. Роль педагогических дисциплин в подготовке учителей в Германии: «профессионализация» или «поливалентность»? / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.yspu.yar.ru/vestnik/materialy_mejdunarodnogo_seminara/14_4.

3. Лундгрэн П. Система подготовки учителей в Германии / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.yspu.yar.ru/vestnik/materialy_mejdunarodnogo_seminara/14_1
4. Писарева Л. Педагогические вузы в зеркале реформы высшего образования ФРГ // Народное образование. – 2007. - №9 – С. 51-54.